

Budapestre vonatkozó ujságcikke

Oszálvadás

792

Szerző:

Cím:

Bajok a Nemzeti Színház belső életében

Forrás:

A Nép

Bp.
(Hely)

1921. 6. 28
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Hely

Nemzeti Színház

Idő

"1921"

Személy

Helyszám

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Székesfővárosi házi nyomda 1920

Bajok a Nemzeti Színház belső életében

Vessen véget a kultuskormány a destruktív klikk-uralmának! — Vass József kultuszminiszter reparációt ígér

— A NÉP tudósítójától —

Budapest, jun. 27.

Az «állami alkalmazott» sanyaru helyzete még fokozottabb mértékben vonatkozik a közalkalmazott-művészekre, az állami színházak tagjaira. Sokszorosan kisebb fizetésért szolgálják a nemzet kulturális és vele politikai érdekeit, mintha magánszínpadon játszanának. Hogy csak egyetlen példát említsünk: Pethes Imre, az európai híri Cyrano évi fizetése az összes kedvezményekkel együtt alig haladja meg a hetvenezer koronát. Ezzel szemben silány operettszínészek, akiknek művészi egyéniségük egyáltalában nincsen, játszva keresnek százezreket, sőt a millióhoz közel járó vagy azt meghaladó összegeket. A magánvállalkozás a drámai személyzetet is csaknem ilyen mértékkel értékeli. Most, hogy az állam végre csakugyan megkapja harmadik müintézetét a Városi Színházat, azzal vigasztalják a személyzetet, hogy két színházban is dolgozván, a következő évadra már megfelelően magasabb gázsit kapnak.

Semmiképpen sem csodálható, hogy az abszolút elégtelen dotációk miatt első drámai színpadunk művészei között már a háborus esztendő óta nyug-

talanság észlelhető, amely az utolsó időben csak fokozódott. Pedig ugyebár világos, hogy ennek az intézménynek kétszeres szüksége van arra, hogy benne nyugodt munka folyjék, hiszen ez a komoly művészi eredmények legfőbb előfeltétele.

Az anyagi fogyatkozásokon kívül azonban a Nemzeti Színház erkölcsikben sem igyekszik tagjainak méltó honorálására. A Nemzeti Színház tagjának lenni ma már nem az a dulce et decorum-állapot, amely a multban volt.

Utána jártunk annak, hogy a direktió miképpen veszi igénybe egyes tagjainak tehetségét és hogyan méltányolja érdemeit. Teljesen hiteles adatok alapján fogjuk szembeállítani példaképp az intézet több nótájának a foglalkoztatását.

Nemcsak a magyar színpadnak, de korunknak egyik legnagyobb művésznőjét, Márkus Emiliát a letűnt szezonban csupán negyvenkétszer láthatta közönsége. Johannában tizszer, Iréneben hétszer, a III. Richárd Annájában kétszer, Desdemónában négyszer, Lady Macbethben kétszer, Gauthier Margitban négyszer és Stuart Máriában tizenháromszor. Oly alacsonyra taksálása ez a negyvenkét fellépés ennek a fenomenális nagyságnak, amit semmivel sem lehet menteni. Vele szemben a direktiónak egy kötelessége lehet csupán. Bárminő áldozatok árán is, de minden lehető napját felhasználni ennek az európaszerzte fogalommal lett színésznőnek.

Ugyanilyen hír kering Ligeti Juliskáról, aki 1896 óta tagja a Nemzeti Színháznak, tehát az idén töltötte be működése huszonötödik évét. Ezt az

eredményt szokás szerint azzal szokta koronázni a kormány, hogy a negyedszázados tagot — örökös taggá nevezi ki. Nemcsak ez az elismerés maradt el, de a művésznőnek állandó mellőztetésben is van része. Értékei — csodálatosan friss és közvetlen vigjátéki ereje, egyéniségének kacagó bája — hatalmas publikumot szereztek pályája során. Mary Ann-tól A bor Szunyog Rozijáig, A regényesek csacsogó szerelmesétől Lucifer Helénájáig egyformán jeleskedik. Ennek ellenére Beaumarchais Figaro házasságának felújítása elmaradt, mert Zsuzsi személyesítésére a kapacitált Paulay Erzsébet és Váradi Aranka nem vállalkoztak, az egyetlen megoldást, Ligeti Juliskát pedig Ambrus Zoltán nem volt hajlandó figyelembe venni. A letűnt évad egyik Hedda Gabler előadásán Ligeti Juliska a kezét törte ki, nagy lélekerővel mégis végigjátszotta szerepét. Önfelelőző munkájáért ezzel kapcsolatban semmi köszönetet sem kapott és a magánszínházak igazgatóinak kellett eszükbe jutni, hogy a külön színésznőnek tizezer korona jutalmat szavazzanak meg példamutató helytállásáért. — Mindezek tetejébe az állami színházak kormánybiztosa azzal vigasztalta meg őt a napokban, hogy majd — leküldi Szegedre.

Hettyey Aranka csaknem tiz esztendeje, hogy feljött Kolozsvárról. Azóta tiz szerepnél többet alig kapott, pedig számos ízben mutatta meg, hogy vigjátékban (A három testőr) éppen úgy megállja a helyét, mint a romantikus tragédiában (A szigetvári vértanúk), a bohózatban (A peleskei nótárius), nem

kevesebb, mint klasszikus vonalon (Éva). Alakjait azonban a mult évadban a Nemzeti Színház leggyöngébb értéke, Paulay Erzsébet csikarta el. Erre a színésznőre szabadalmaztatta az igazgatóság az antik görög tragédiák hősnőit, holott Paulay Erzsébet ösztövére tehetsége legfeljebb a Constantin abbé csevegő amerikai hölgyéig vonszolja el. Paulay Erzsébet a destruktív egyik vezére: Bálint Lajos, a «Világ»-nak volt főszerkesztője s a színháznak ma is művészeti titkára osztja ki a szerepeket és Ivánfi Jenő, «akinek kevesebb tehetséggel aligha szolgálta a magyar földön valaki is a színpadi kulturát». Itt kell említenünk Aczél Ilonát is, aki ezidén például még Melindát is vállalra vette, ami számára szemmel láthatólag túlterhelésszámba ment.

Szemlénket azzal a jellemző érdekeséggel zárjuk, hogy Paulay Erzsébet és Aczél Ilona összevéve többször (119-szer) lépett fel, mint Márkus Emília és az említett másik két művésznő (110), pedig azt hisszük, nem szorul bizonyításra, hogy művészi értéke szerint ez a triász hányszorta ér többet az előbbi kettőnél.

Reméljük, hogy Vass József kultuszminiszter, aki előtt e visszasságokból többet felemlítettünk, itt következő ígérete szerint a valóságban is rendezni fogja a Nemzeti Színház áldatlan belső viszonyait. A miniszter munkatársunknak ezeket mondta:

— A szerződtetések és a beosztások körül természetesen felmerülhetnek differenciák. Ezeket azonban a legteljesebb jóindulattal és körültekintéssel igyekszünk megoldani a most folyó tárgyalások során. En remélem, hogy a költségvetés keretein belül és a Városi Színház új, kombinált játékkrendjét is figyelembe véve, a Nemzeti Színház tagjainak meglegezősére tudom ügyüket elintézni.